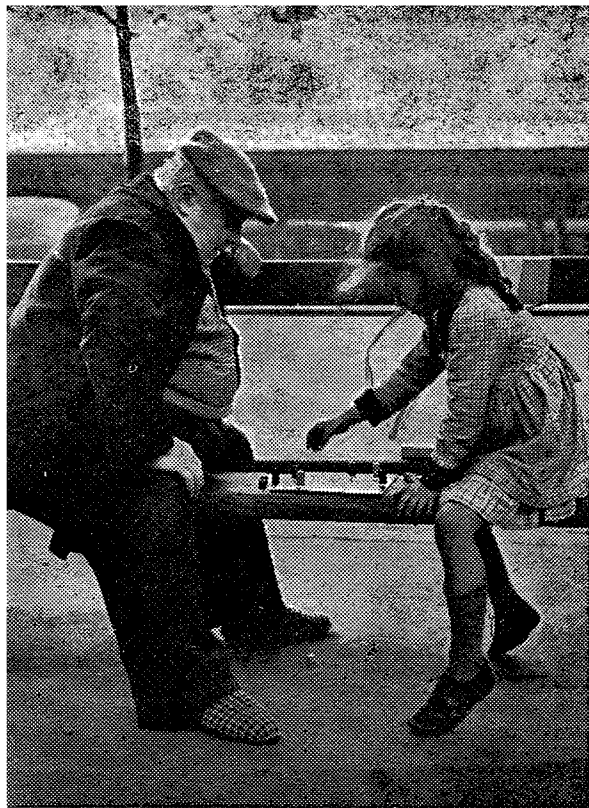




„*The family of man*” („*Wij mensen*”) is gemaakt in een hartstochtelijke geest van toegewijde liefde en geloof in de mens. Met deze woorden, welke zin voor ons duidelijk verstaanbaar is, besluit de Amerikaanse kunstenaar Edward Steichen zijn inleiding tot het fotoboek „*The family of man*” – eigenlijk de catalogus voor de tentoonstelling, die hij samenstelde, nadat hij in vrijwel alle landen der aarde fotografen bezocht en hun werk gekeurd had. Twee miljoen foto's zag hij, waarop miljoenen mensengezichten: vrolijke, smartelijke, verstuilde, ontzinde, mooie, lelijke, verminkte, jonge, oude, verliefde, bewonderende, afschrikwekkende, maar altijd... menselijke. En uit die immense hoeveelheid platen koos hij er uiteindelijk 503, die hij liet vergroten en tentoonstelde: „*The family of man*”. Die expositie is deze maand – tot en met de 29ste – in het Amsterdams Stedelijk Museum (ingang Van Baerlestraat) te bewonderen.

Bewonderen, inderdaad, omdat deze tentoonstelling bewijst, dat fotograferen tot kunst is gegroeid. Maar deze tentoonstelling is oneindig veel méér: zij toont ons – om met Steichen te spreken – „het levensregister van geboorte tot dood met de nadruk op de dagelijkse verhouding van de mens tot zichzelf, tot zijn gezin, tot de gemeenschap en de wereld waarin wij leven... van babies tot filosofen, van de kinderspeelplaats tot de universiteit, van primitieve volken tot de vergadering der Verenigde Naties. Foto's van geliefden en huwelijk en zwangerschap, van de gezinseenheid met haar vreugden, beproevingen en rampspoeden, haar diepgewortelde genegenheden en haar tegenstellingen”. En nog meer bewijst ons „*Wij mensen*”: dat in diepste wezen alle mensen, waar ook ter wereld, op vrijwel gelijke wijze liefde, leed, vreugden, trots, schoonheid en angsten beleven. Dat blanken en donkeren, Aziaten en Zuid Amerikanen, Eskimo's en Hottentotten, in dit zonderlinge leven hunkeren naar wat licht, naar wat geluk. Dat mensen mensen zijn, waar en onder welke omstandigheden zij wonen. Om onze lezers een indruk te geven van wat „*Wij mensen*” uitbeeldt, drukken wij op de pagina's 4 en 5, en hierboven, enkele foto's af. De cliché's zijn ons beschikbaar gesteld door „*Het Parool*”, dat de tentoonstelling in samenwerking met de United States Information Service in ons land organiseerde.

MENS



en Wereld

Menselijke waardigheid

Het wil mij voorkomen dat er in ons land wat lacherig, meesmuilend, schouderophalend en weinig serieus nadenkend gereageerd is op de jongste gebeurtenissen in de Sowjet-Unie. Er is een oude spreuk waarin gezegd wordt dat Rusland zo groot en de tsaar zo ver is. Men denkt misschien nog zo. Rusland is groot en Stalin is ver en nu verder dan ooit nu hij, na zijn dood, verguisd wordt.

De man die vereerd werd als een superheilige, als de redder van Rusland, als de vader van alle verdrukten in de gehele wereld blijkt een domme, wrede massamoordenaar geweest te zijn, een sluwe tiran, een eigengereid monster. En zoals de Russen en hun satellieten eerst moesten vereren, zo moeten zij nu verontwaardigd zijn en zich omschakelen, alle doden, alle verminkten, alle dwangarbeiders, die onder hem geleden hebben, zijn dus onschuldig gestorven, verminkten hebben onschuldig geleden. Wat een systeem, wat een ongehoorde bestialiteit die zowel het vereren als het verguizen met dwang oplegt. Als iemand herhaaldelijk liegt gelooft niemand hem meer, welke garantie is er voor de Russen en hun armzalige aanhangers – die beter moesten weten – buiten Rusland dat zij die nu ordonneren hoe men Stalin moet beschouwen zelf niet, na enige tijd, van het podium worden gesmeten en als misdadigers verguisd zullen worden? Geen enkele!

En zo zien wij dat dit verfoeilijk dogmatistische systeem niet alleen zo onnoemelijk veel slachtoffers eist, onder de opeenvolging van groot-inquisiteurs, maar dat het systeem per se lafaards kweekt, die alleen door zwaar geschut in stelling te brengen hun

lafheid in wreedheid smoren. Het respect voor de menselijke waardigheid begint bij het zelfrespect. Dat heeft misschien nog een enkele Rus, die in een kamp dwangarbeid verricht, maar verder niemand.

Wij krijgen nu weer een van de meest weerzinwekkende schouwspelen die de wereld te zien kan geven. Hoge funktionarissen, kleine mannetjes, geleerden en kunstenaars zullen de podia beklimmen en vertellen, moeten vertellen, dat zij zich lang en intens en herhaaldelijk vergist hebben toen zij Stalin vereerden.

Ja, de kritiek komt als een ijzeren natuurwet te voorschijn en als de mensen elkaar niet mogen bekritiseren dan moeten zij zichzelf onder handen nemen. Het is alles zo afschuwelijk dat men geneigd is dit alleen op een andere planeet voor mogelijk te houden. Maar het is bittere realiteit in een land dat gemaakt heeft dat de gehele menselijke samenleving in twee blokken uiteenvalt, beide tot de tanden gewapend.

Het lijkt mij bijzonder nuttig dat wij, in ons rustige democratische bestel, als er verkiezingen worden gehouden steeds weer beseffen wat een onvervangbaar goed de democratie is, de enige regeringsvorm die de garantie is voor de verdraagzaamheid, het enige middel tegen leugen en corruptie en het enige systeem dat, zonder bloedvergieten, veranderingen in zich opneemt. Dit wil dus zeggen: het enige middel om de menselijke waardigheid hoog te houden en het enige systeem waarbij men geen afschuw van zichzelf behoeft te krijgen, noch als machthebber noch als slaaf. B.

KRITISCH ALLERLEI

„De Libertijn”, het maandblad van de Humanistische Jongeren Gemeenschap, is weinig verheugd over de gang van zaken bij de Nederlandse Jeugd Gemeenschap die onlangs zijn tienjarig bestaan vierde. Dick de Vries zag in dit jubileum blijkbaar geen aanleiding tot een feestrede en schreef:

„De r.k. mgr. dr. A. C. Ramselaar schrijft in de jubileumbrochure over de waarde van het gemeenschappelijk gesprek en werk. Maar was het dan toevallig alleen in Haarlem, dat de katholieke jongeren zich op last van de r.k. geestelijkheid moesten terugtrekken uit gemeenschappelijke werkzaamheden? En is het dan toevallig alleen in Haarlem dat veel N.J.G.-geld, bestemd voor gemeenschappelijk gebruik, ongebruikt bleef liggen, omdat allerlei initiatieven werden afgestemd door de katholieken? ... Is het soms niet zo, dat er door ons zui- lensysteem een machtsstrijd aan de gang is, ook in de N.J.G.? Dat het politieke spel zich ook van de N.J.G. probeert meester te maken? ... Er zijn scheppen geld uitgegeven aan kongressen en vergaderingen, aan salarissen van funktionarissen en aan nieuwwaarswensen. Ook mensen die deze bedragen kennen, vragen zich evenals ik hier, af of Jantje en Marietje in de nauwe straatjes van onze grote steden hier nu zo erg veel baat bij hebben gehad. Is het aantal speel- terreinen in onze grote steden er iets door toegenomen? En het aantal klubhuizen en redelijk betaalde jeugd- leiders? Wat is er nu eigenlijk gedaan met het rapport „maatschappelijke verwildering der jeugd”, uitgegeven in 1952? De regering heeft een schep geld uitgegeven voor dit onderzoek. Is er iets gedaan om b.v. de ontstellende toestanden op seksueel gebied, die zo duidelijk uit dit rapport blijken, te verbeteren? ...”

Zeer terecht heeft dr. Ph. J. Idenburg tijdens een dispuut- avond van „Plein 1956” in Den Haag scherpe kritiek doen horen op de verzuilingsziekte, die de Neder- landse volksgemeenschap in steeds erger mate aantast. Wij citeren uit het verslag in het „Haagsch Dag- blad” (7-2):

„Nederlanders kunnen bijna niets meer samen doen, alleen nog samen dienen in het leger. Door de radio klinkt geen woord meer of het is ge- scheiden, een grote groep jonge men- sen gaat met oogkleppen door het le- ven door van de kleuterschool tot en met de universiteit onderwijsinstellin- gen op dezelfde konfessionele grond- slag te bezoeken. De beginselverschil- len in ons volk worden tot in de uiter- ste konsekwenties doorgetrokken, op school en in het openbare leven”.

„Wat ons volk nodig heeft is besef van onderlinge gemeenschap”, aldus dr. Idenburg. „Een goede staatsbur- gerlijke opvoeding is essentieel voor de gezondheid van de staat. Er zal zich een geestelijk proces moeten voltrek- ken waarin we ons bewust worden van de dingen, die we gemeen hebben,

geestelijke waarden, die we in de oor- log samen verdedigden. Dit proces moet niet in de staat als geheel be- ginnen, maar in kleinere gemeen- schappen zoals gemeente of wijk”.

Wij vrezen, dat een dergelijke geestelijke vernieuwing weinig kan- sen heeft, zolang angst voor anders- denkenden, gebrek aan openheid en het streven naar machtsposities op geestelijk en politiek terrein de hok- jesgeest voortdurend versterkt.

Ontstellend is de armoede en de ellende, die heerst in Zuid- Italië, één van Europa's „achterge- bleven” gebieden. Een beschouwing hierover lezen wij in „De Vrienden- kring”, het orgaan van de Quakers. Mede dank zij de aktiviteit van en- kele Quaker-groepen wordt in een aantal dorpen enige hulp verleend ter verlichting van de allergrootste armoede. Wij lezen o.m. ook het volgende:

„De katholieke kerk in die streken heeft altijd gesteund op de geprivile- geerden en rijken en op de blinde ge- hoorzaamheid van de massa. Ze heeft er zich nooit bekommerd om het geweten der mensen op te voeden en heeft op de kansel altijd resignatie (berusting) gepredikt voor honger, smart en analfabetisme en dat niet al- leen maar ze heeft nooit de ontzette- de kinderrijkdom geremd van de Ca- labrezen, zodat ze in staat van ver- dierlijking gehouden zijn. De wetten hebben altijd de machtige grootgrond- bezitters beschermd, zodat de Cala- brezen zich eindelijk hebben verenigd in geheime genootschappen van we- derkerig hulpbetoon, z.g. „onorate Societa”, die in de loop der tijden ge- degenerereerd zijn tot de z.g. mafia en tot brigantisme. De burgers, die geen vertrouwen hadden in de wettige overheid, wierpen zich in deze ve- ningen, waardoor ze een soort be- scherming kregen ... De enige oplos- sing zou zijn de mensen op te voeden tot een hoger niveau en de strijd aan te binden tegen het analfabetisme, maar daartoe zijn scholen nodig. In Italië echter is het probleem van de scholen ontstellend ...”

Een kommunistische „volks- rechtbank” in China heeft een vrouw ter dood veroordeeld op be- schuldiging van hekserij. Dit wordt meegedeeld in een kommunistisch blad voor de jeugd, dat in Peking verschijnt. De vrouw, zo wordt ge- zegd, heeft een lid van de kommuni- stische jeugdbeweging gedood door tovermiddelen te gebruiken. Ze had een medeplichtige die tot levens- lang werd veroordeeld.

Het bericht is gedateerd 1956, niet 1456 voegde „Het Vrije Volk” er ter verduidelijking aan toe.

In „Vrije Geluiden” (4-2) liet prof. dr. J. Lindeboom een kritisch ge- luid horen ten aanzien van de ver- zuiling. Hij schreef o.m.:

„Het zou dwaasheid zijn te beweren

dat aaneensluiting en groepsvorming van gelijkgezinden – politiek, religieus en zelfs politiek-religieus – zonder zin en nut is. Een andere vraag is, of dit leiden moet tot geforceerde schei- dingen ook daar, waar eenheid en re- delijk samengaan wenselijk en moge- lijk is. En het kan fataal worden wan- neer godsdienstige groepsvormingen, die op zichzelf volkomen onaanvecht- baar zijn, worden doorgedreven op terreinen, waar ze op den duur niet anders dan ontbindend kunnen wer- ken, zelfs schadelijk kunnen worden voor de diepere zin van die groeps- vormingen zelf, al mogen ze dan aan- vankelijk misschien onontbeerlijk zijn en tot nuttige effecten hebben geleid”.

Ons verzuilde en verzuilende land kan in dit opzicht leren van het bui- tenland, aldus prof. Lindeboom. Hij wijst hierbij op de mislukte pogin- gen van een kleine groep katholieken en protestanten in West-Duitsland om een konfessionele vakbeweging op te richten naast de algemene vak- beweging. Terecht merkt prof. Lin- deboom op, dat een konfessionele vakbond de geestelijke uitwisseling tussen arbeiders van verschillende overtuiging geheel onmogelijk maakt.

De tijden veranderen, óók ver- scheidene mohammedaanse staten, waar oude tradities tot voor kort hardnekkig weerstand boden tegen de geest van een nieuwe tijd. Als typisch voorbeeld citeren wij hier het volgende bericht uit het „Algemeen Handelsblad”:

„De voogd van een zestienjarig Pakistaans weesmeisje had het be- sluit genomen dit meisje, een scho- liere, uit te huwelijken aan een mo- hammedaanse heilige man, een zoge- naamde „Pir” om hem te troosten voor het verlies van zijn derde vrouw. De vrouwenbeweging van Karatsji die dit te weten is gekomen, heeft zich onmiddellijk tegen dit huwelijk verzet. Pogingen om de „weduwenaar” en de voogd tot rede te brengen zijn ge- slaagd. Het meisje behoeft niet met de Pir in het huwelijk te treden en zal scholiere blijven.”

In een lezing voor de Ned. Ver. v. Spiritisten heeft de heer G. Zorab blijkens een verslag in het „Haagsch Dagblad” gesproken over de ver- houding van de parapsychologie als wetenschap tot geloof en wereldbe- schouwing.

Hij wees er op dat er een groot verschil bestaat tussen het spiritisme en de parapsychologie, die slechts een wetenschappelijke bestudering van zekere verschijnselen voorstaat, zonder zich tot verstrekkende kon- klusies van wereldbeschouwelijke aard te laten verleiden. Dit onder- scheid maakt, dat het standpunt der kerkgenootschappen t.a.v. het spiri- tisme en de parapsychologie zo sterk verschilt. Bij verscheidene r.-k. teologen kan de neiging worden op- gemerkt om voorvallen, die voor- heen als van bovennatuurlijke aard werden aangemerkt, nu als para- normaal te kwalificeren. Een voor- beeld is de wenende Madonna van Syracuse.

Ook in Zuid-Afrika eist de in- dustrialisatie de opnemng van grote aantallen arbeiders in de nieuwe industrieën. Het is duidelijk, dat dit streven in botsing moet ko- men met het apartheidsbeleid. In het tijdschrift „Zuid-Afrika” (fe- bruari) lezen wij hierover:

„... Zoals echter bij alles in Zuid-Afrika komt men ook bij het overwegen van de bezetting van de in- dustrie bij het naturellen vraagstuk terecht! Dr. Jorden sprak het duide- lijk uit en toonde het met cijfers aan: de blanke bevolking van Zuid-Afrika kan uit eigen kracht onmogelijk de nodige krachten leveren, wat men al aan de organisatie van het onderwijs verbetert. Het zal dus nodig zijn ook de niet-blanken in te schakelen, niet alleen als ongeschoolde en halfge- schoolde arbeiders, maar ook voor de hogere functies.”

Tot zover het maandblad „Zuid- Afrika”. Wij vragen ons dan ook af hoe de Zuidafrikaanse regering met deze economische noodzaak voor ogen op den duur de „apart- heid” wil realiseren.

KNOTWILG

Wie 's levens moker maar getroost laat beuken,
doch in zich 't beeld bewaart, dat eens hem blonk,
die voelt wel eindelijk in zijn ouden tronk
een vastheid groeien, die geen lot kan deuken.

Al staat hij krom en armelijk ontwricht
ergens alleen, ver van de blanke vlieten,
door iedre nieuwe lent gedreven schieten
lenige twijgjes naar het heilig licht.

Gansch uitgehold en meer dan half gekloofd,
verwint zijn taale leven alle wonden:
zijn gulden bloesems geuren in het ronde,
een zilvren blarenkrans omstraalt zijn hoofd.

TH. VAN AMEIDE

Uit: „Spiegel van de Nederlandse poëzie door alle eeuwen” (1100-1900) – dr. Victor E. van Vriesland, uitgave: Meulenhoff.

HET BUITENLAND: beleefd en vertaald

Dit keer begeven we ons, geleid door de poëzie, naar verre streken, voor vertaalde gedichten uit andere landen, en in één geval voor poëzie, die beïnvloed is door een verblijf buitenslands.

Catharina van der Linden („De Visgier”, uitgave Van Loghum Slaterus) is in Noorwegen geweest en verhaalt daarvan in het eerste gedeelte van haar bundel: de Noorse dennen, de steile fjordwand en de barre steenrotsen, alles in metrum en met rijm. Het tweede gedeelte van deze bundel heeft als titel: de inkeer. Aanvankelijk wijst daarop nog weinig; alleen de scène is verwisseld en wij zijn niet meer in Noorwegen (naar ik aanneem), nog steeds ritmisch en rijmend. Dan volgt een langer gedicht, dat zelf ook „De inkeer” heet; op nieuw zijn we teleurgesteld, als hierin de dichteres verklaart, dat:

„het strakke booggewelf
van beeldspraak nu ontbonden wordt
tot langzame gebarentaal,
die slechts tracht af te ronden,”

want het ritme en het rijm gaat onversaagd verder. Eén proeve van „bekwaamheid” zij volendoende: uit „De parachutist”

„de handen grijpen voor zich uit,
de angst springt beide ogen uit
in 't opengulpend valbegin
deez' mateloze leegte in:
de afgrond waar ik boven hang
een eeuwigheidsseconde lang.

Van Noorwegen naar Indonesië il n'y a qu'un pas. Gelukkig blijkt W. A. Braasem, die Indonesische volkspoëzie vertaalde („Bamboe doeri en orchideeën”, uitgave De Beuk) vele passen verder op de moeilijke weg der poëzie te zijn voortgeschreden dan zijn voorganger in deze kroniek. Aan zijn vertalingen laat hij een korte inleiding voorafgaan. Deze poëzie, ten onrechte nog weinig bekend in het Westen, treft door zijn ongekunstelde directe aanschouwelijkheid: in al haar vitaliteit een wisseling tussen exotische orchideeënpracht en verbeten hardheid van de stekelbamboe der Indonesische jungle: de bamboe doeri. Braasem beperkte zich tot drie genres: liefdeskwatrijnen van de Dajaks op Borneo, magische litanieën van de pawang – de religieuze leidlieden der Maleiers – en een koppensnellerszang uit Borneo.

Verreweg het interessantste daarbij zijn de litanieën: de volkspriester, die de bemiddelaar is tussen de natuurmensen en de machten die hem omringen, kent de magische formules om de geesten naar zijn wil te richten. Opvallend is dat zij ondanks hun volkomen animistische instelling toch oppervlakkige sporen dragen van de islam. Juist deze mengeling – waarbij ons opviel dat in dit volksgeloof zelfs de figuur van Alexander de Grote (= Iskander), de Macedonische heerser, die zijn macht zo ver over West en Oost wist uit te breiden, tot voor kort nog leefde – maakt deze liederen zeer boeiend. De op zichzelf zeer beeldende vertaling

Kroniek der poëzie

door

Lenie de Zwart

maakt de indruk de originele tekst juist weer te geven.

Van Hans Lodeizen verscheen als deel één van de tweede serie A. van De Beuk, een vertaling van Leda van Paul Eluard. Dit voor Eluard zo kenmerkende gedicht heeft Lodeizen op een manier bewerkt, die alleen maar onze bewondering kan wekken. Bij deze vertaling vergeet men dat het een vertaling is, een bewijs voor het kunstenaarschap van de helaas zo jong gestorven Lodeizen.

Gedichten van William Butler Yeats vertaald door A. Roland Holst – een buitengewoon gelukkige combinatie (uitgave De Beuk). Hier is de allercharmantste „Bede voor mijn dochter”, met deze prachtige strofe:

„In hoflijkheid volleerd moge ik haar zien;
een hart wordt niet gevonden maar verdiend
door wie geen volmaakt schoon kreeg toebedeeld;
toch, wie de dwaas voor schoonheid speelt
wordt vaak door een aanminnige vrouw weer wijs,
en menig arm man, die blijft zwerven
en liefde in lust meent te verwerven,
geeft aan een vriendelijke lach zich prijs.”

Leg het Engels er naast: dan bemerkt ge met verbazing en bewondering hoe Roland Holst kans heeft gezien het statige ritme met het rijm vast te houden, waarbij de rustpauze in ieder vers vrijwel steeds op dezelfde plaats valt als in het origineel. Met veel moeite zou een ander dat misschien ook nog wel klaarspelen, maar zeker niet zo subliem natuurlijk als hier gebeurd is, zodat ge, als ge de Hollandse versie eerst gelezen hebt, zelfs verbaasd staat dat alles in het Engels zo precies klopt.

Yeats werd in Ierland geboren en voelde zijn gehele leven sympathie voor het entoesiaste patriotisme dat het Ierse politieke leven uit die tijd kenmerkte. Het gedicht: „De ouderdom van Koningin Meve” handelt over koningin Meve van Connaught, die omstreeks het begin van onze jaartelling leefde. Deze Meve wordt door Yeats herhaaldelijk vereenzelvigd met Maud Gonne, die toentertijd in Ierland verheerlijkt werd om haar schoonheid en om de moedige manier waarop zij streed voor de bevrijding van haar volk. Het gedicht ademt verder die sprookjesachtige Ierse sfeer, waar het dagelijks leven van de mensen nog doortrokken is van het geloof aan de Sidhe, bovennatuurlijke wezens. Ook in de folklore van zijn volk was Yeats zeer geïnteresseerd, waarvan dan het liedje: „De vedelaar van Dooney” getuigt, dat door Roland Holst ook voortreffelijk speels van toon en ritme is vertaald.

Tenslotte smokkelen we u dan nog binnen op het „Privéfeest” van Frans Babylon (uitgave De Beuk) hoewel deze bundel geheel op vaderlandse bodem gegroeid is.

Voorzover Frans Babylon in deze gedichten zijn levensvisie, die bovendien nog zeer aanvaardbaar is, in zeer aanvaardbare verzen geeft, kunnen wij ons hierover verheugen. Een gedicht als „Medi-

tatie” treft door zijn simpele weergave van wat we allen zo goed kennen: het ideaal en het echee.

MEDITATIE

O laat ons vooral geen kathedraal
van imposante macht
en middeleeuws Godsvertrouwen
willen bouwen
op het los zand van onze twijfels
en onderlinge tegenstellingen

maar laat ons
simpelweg een persoonlijk ontwerp
van een eigen eenvoudig huis ontvouwen
en dan elkaar maar helpen in het sjouwen
van de stenen en de planken
om gehörige muren op te trekken
op een fundering van onderlinge eerbied
voor elkanders dromen
van geluk

Ieder wil dat op zijn eigen wijze
verkrijgen
beveiligen
en desnoods verzekeren voor de eeuwigheid
maar helaas
stoten wij elkanders pogingen
stuk

is het niet zo?

En zo zijn er nog wel enkele gedichten die zeer zeker de moeite waard zijn gelezen en herlezen te worden. Zodra echter het thema van „de vrouw” op de proppen komt, blijft van onze waardering weinig over. Regels als:

„in deze kelder van leegheid
ligt in het ijsig neonlicht
mijn vrouw soms als een bloot cadaver
en zieltoogt op de rhythmnen
van oerwoudhymnen als caricatuur
van een weelderige Hooglied-Jodin
met niets dan gouden pronkbanden aan.”

zijn op zichzelf weinig meer dan een karikatuur van de poëzie. Dat het Hooglied nogmaals voorkomt (in „premature lente-rapsodie”)

„de vrouw is uit haar angsten opgerezen
met nieuwe zon in haar verminkte schoot
en gans bereid tot het scheppen van het Hooglied
geeft zij haar meest intieme glimlach bloot
in 't zoet aroma van verwachting”

dat is nog niet zo vreemd, maar wat te denken van de gouden pronkbanden, die op blz. 29 in „Plastiek” voor de tweede keer opdoemen, ditmaal verbonden met een welige woudnegerin?

„maar jij – met je grote illuities
en je kleine portemonnaie –
loopt zo symmetrisch te heupwiegen
als een welige woudnegerin
die met niets dan gouden pronkbanden aan . . .”

Beter er maar niet te lang over te denken . . .
Is het niet zo?

Vakantie op „De Ark”

De familiecampen vormen reeds lang de kern van het buitenwerk van het Verbond. Misschien omdat in géén ander verband binnen onze veelzijdige arbeid zo intensief de voorwaarden voor de „ideale gemeenschap” gerealiseerd worden: vriendschap, verdraagzaamheid, contact met natuur en cultuur. Natuurlijk heeft zo'n gemeenschap een beperkt en tijdelijk karakter. Maar wat een verfrissing, zonder voorbehoud jezelf te kunnen zijn, van de zorgen van alledag verlost te zijn en bovendien je kinderen in veilige handen te weten. Met welk een rijkdom aan gezondheid en ervaringen ga je weer naar huis terug!

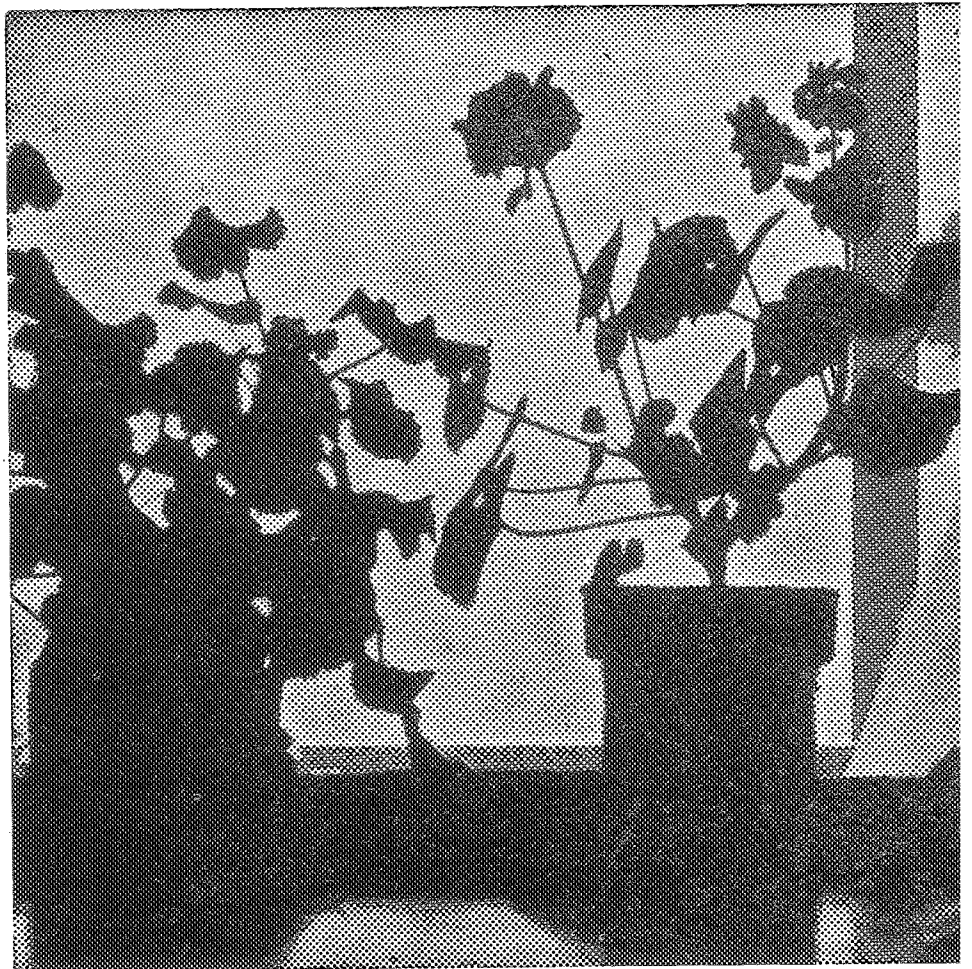
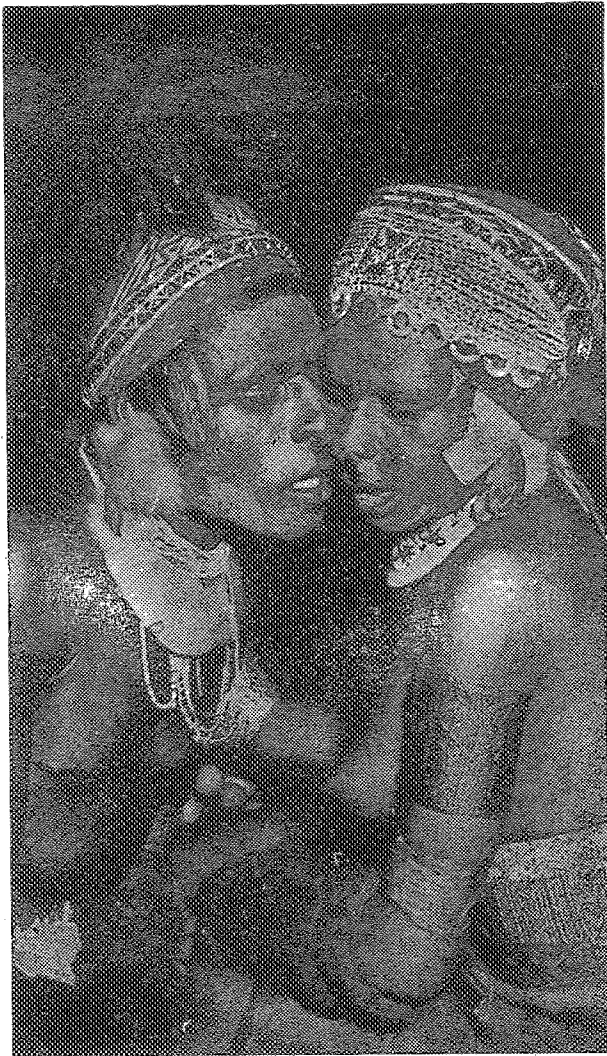
Werkelijk: zoiets moet U eens meemaken: nu is er nog plaats! Nadere gegevens zijn op pag. 8 van dit blad te vinden.

Lezingen voor de Vara

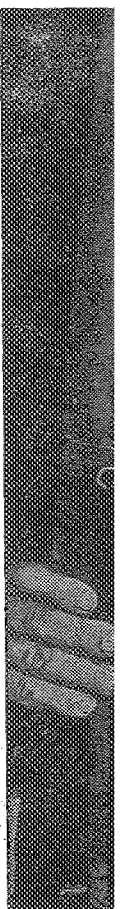
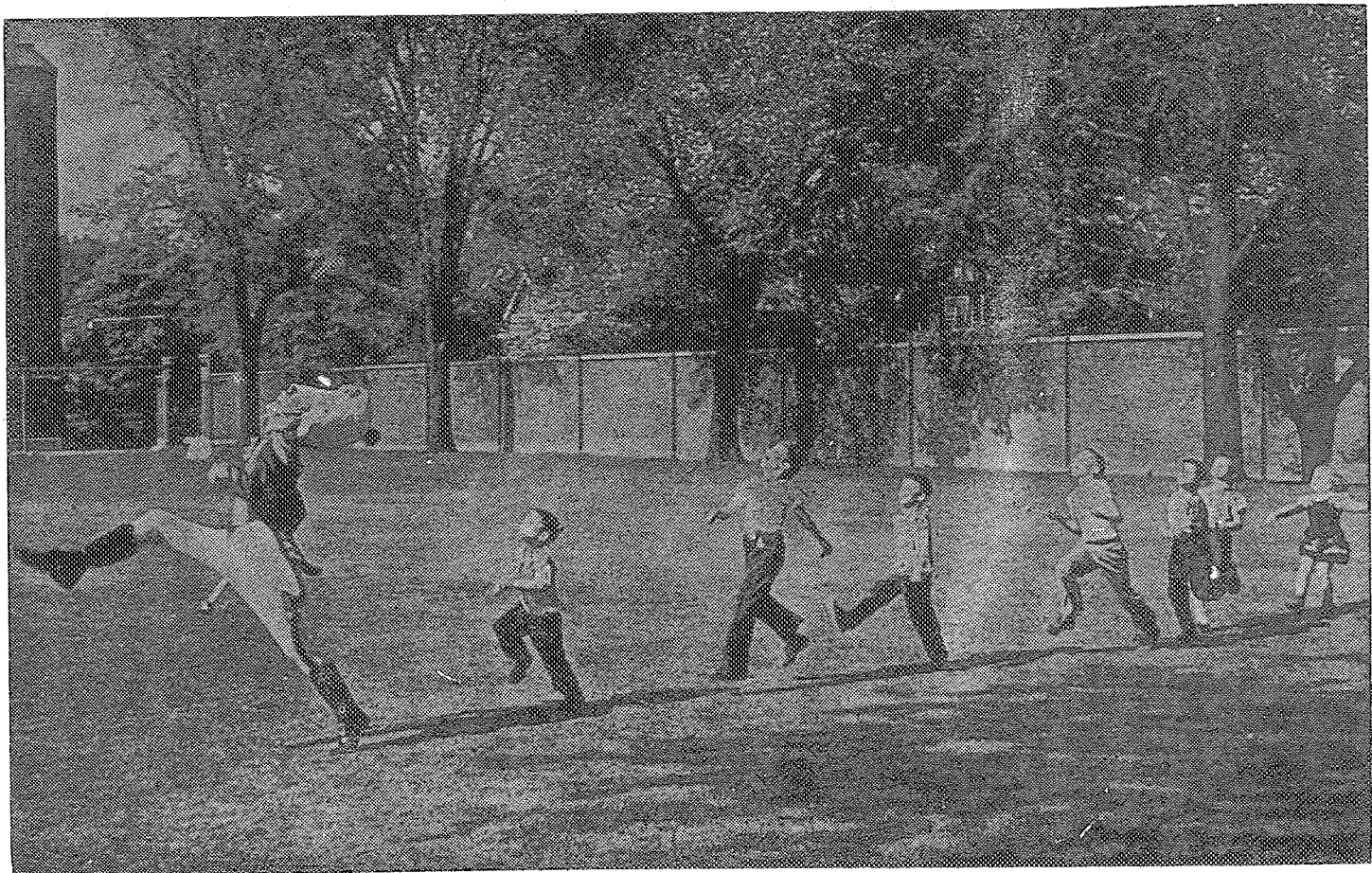
15 april: dr. C. J. Brandt Corstius over „Nog niet droog achter de oren.”

22 april: dr. D. H. Prins over „Oud worden”

29 april: dr. J. P. van Praag over „Een toekomst voor de jeugd”.



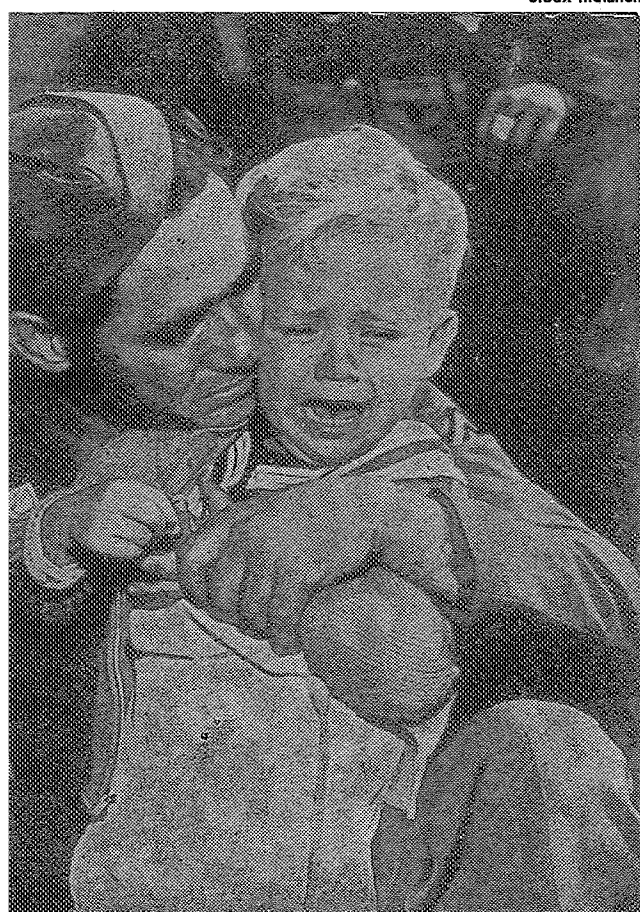
Met alle mensen en alle dingen zulle





ij als verwanten zijn

Sioux-Indianen



LEVEN ALS EXPERIMENT (2)

In een vorig artikel (M. en W. van 31 maart) werd zeer beknopt geschetst welke betekenis de Renaissance heeft gehad voor de westerse cultuur. Het bleek, dat de ontwikkeling van het kritisch denken, de groei van een min of meer individualistisch vrijheidsstreven in onze tijd ernstig bedreigd wordt door totalitaire stromingen. Hierdoor verkreeg de vraag naar de grenzen van de menselijke vrijheid nieuwe aktualiteit. Voor de aanhangers van het totalitarisme bestaat er geen dilemma: De individu kan slechts zin aan zijn leven geven door afstand te doen van zijn vrijheid en zekerheid te zoeken in de veilige haven van de kollektiviteit.

Leven zonder zekerheid.

Velen in onze tijd echter beleven het bestaan juist sterker dan ooit te voren als een uniek experiment, als een individueel avontuur, een eenzaam avontuur vaak. De eenzame Nietzsche schreef: „Nee! Het leven heeft mij niet ontgoocheld! Van jaar tot jaar vind ik het veel rijker, begerenswaardiger en geheimzinniger, – van die dag af, waarop de grote bevrijder tot mij kwam: de gedachte, dat het leven een experiment voor de ervaring mag wezen, – en niet een plicht, niet een noodlot, niet een bedriegerij. En die ervaring zelf: moge zij voor anderen niets anders zijn, bijvoorbeeld een rustbed of de weg naar een rustbed, of een amusement of een leegloperij, – voor mij is zij een wereld van gevaren en overwinningen, waarin ook de heldhaftige gevoelens hun dans- en speelplaats hebben. Met dit grondbeginsel in het hart kan men niet alleen dapper, maar zelfs vrolijk leven en vrolijk lachen. En wie zou trouwens de kunst verstaan om goed te lachen en te leven, die niet eerst had geleerd met strijd en overwinning goed overweg te kunnen?”

De neerslag van dit levensgevoel vinden wij ook in de existentie-filosofie en in het werk van schrijvers als T. E. Lawrence, Arthur Koestler, Antoine de Saint-Exupéry en André Malraux. Zij weten, dat ieder antwoord op de levensvragen een voorlopig antwoord is en dat noch ideologieën, noch dogmata een absolute zekerheid kunnen geven. Zij richten zich ook scherp tegen totalitaire tendenties in de huidige maatschappij. Deze „aktivisten” interesseren zich minder voor de „eeuwige vragen” als voor „la condition humaine”, het menselijk bestaan in nood, leed en bedreiging. „De Europese jeugd wordt er meer door bewogen wat de wereld zijn kan als door wat hij is”, zegt Malraux. Wij moeten strijden tegen het absurde lot, tegen nood en leed: Het leven is een dynamisch experiment, dat de volledige inzet van de persoonlijkheid eist, wordt hier terecht verkondigd.

Menswording

De mens komt eerst tot zichzelf, wordt zichzelf, wanneer hij er in slaagt de oude van buiten opgelegde gedragspatronen af te leggen wanneer zij hun zin verloren hebben in een nieuwe levenssituatie. Eerst dan komt de mens tot innerlijke vrijheid. Te veel is de mens over het algemeen een produkt (vaak een wanprodukt!) van milieu en opvoeding. Zeer velen slagen er helaas niet in zich los te maken van de gewoonten, tradities en vooroordelen, die hun van kind af aan zijn bijgebracht. Velen verlaten nimmer het geestelijke huis, waarin zij eens kind waren. Zij blijven de vertrouwde, gebaande wegen volgen, liever dan de onzekerheden, de angsten en de moeiten te doorstaan, die iedere geestelijke heroriëntering met zich meebrengt.

Hiermede bedoelen wij allerm minst, dat iedere traditie zonder meer verworpen moet worden. Dit

zou slechts een onvruchtbaar en onhoudbaar negativisme zijn. Het gaat er echter om of wij er in slagen de waardevolle elementen van tradities zinvol en op eigen wijze in de levensstijl en levensbeschouwing op te nemen. Hier past het woord van Goethe „Was du ererbt von deinen Vätern hast, erwirb es, um es zu besitzen.”

Mens en mogelijkheden

Sartre heeft er op gewezen, dat de mens zijn levensmogelijkheden te veel beperkt ziet door de banden van erfelijkheid en milieu. Hij wijst er op, dat velen zich hierop zelfs beroepen om hun beperktheden, hun zwakheden, hun gebrek aan initiatief te „verklaren”. „Ik ben nu eenmaal zo”, luidt dan het bekende verweer. Wanneer bouwmeester Solness in Ibsens toneelstuk voor de keuze geplaatst wordt of afstand te doen van een opdracht ten bate van de jonge Brovik of deze opdracht zelf te houden kiest hij het laatste want zijn egocentrische levenshouding staat geen offer toe. En dan weet hij geen ander argument dan: „Ik kan immers niet anders, begrijp dan toch! Ik ben nu eenmaal zo, als ik ben! En ik kan mijzelf toch ook niet anders maken!” Sartre meent dat het menselijke bestaan niet is te herleiden tot een of ander van te voren vastgelegd plan.

De mens kan zich op geen kode, geen leidraad beroepen en evenmin op zijn verleden of zijn milieu. De kern van Sartre's overtuiging zou men kunnen samenvatten in het woord „autenticiteit”, d.i. volledige aanvaarding van verantwoordelijkheid voor ons bestaan. Nu valt er over Sartre's stellingen nog wel het een en ander te zeggen en te kritiseren. In ieder geval staat vast dat erfelijkheid en milieu een enorme invloed op onze levensloop hebben, zodat toch vragen rijzen over Sartre's stelling dat de mens „zich zelf ontwerpt.”

Wij willen hier over Sartre's vrijheidsbegrip niet verder discussiëren, doch er wel op wijzen, dat met erkenning van de invloed van milieu en erfelijkheid één ding toch wel vast staat, namelijk, dat niemand zelf kan beoordelen in hoeverre en tot welke grens deze invloeden zich doen gelden en in hoeverre hij zelf nog onvermoede mogelijkheden bezit, die tot nu toe niet aan het licht kwamen. Zeker is dat het naturalisme van schrijvers als Zola, die alles, iedere daad en ieder streven herleidden tot milieu en erfelijkheid tegenwoordig niet veel aanhangers meer heeft.

„Ken u zelve” staat er geschreven op de tempel in Delphi, doch het lijkt een bijna onmogelijke opgave. Het gevaar van overschatting van eigen kunnen is altijd aanwezig, maar ook kan men de eigen mogelijkheden onderschatten en onderwaarden. De natuur heeft ons vaak meer mogelijkheden gegeven dan wij zelf vermoeden.

Aanleg en milieu

Dit blijkt vaak in moeilijke en gevaarlijke situaties, waarin plotseling dingen gedaan worden, die men vroeger van zichzelf nooit verwacht zou hebben. Aanleg en milieu-invloeden zijn het materiaal waarmee een ieder moet werken. Dit materiaal kan op verschillende wijzen worden aangewend. Zelfs negatieve eigenschappen, gebreken kunnen in positieve richting worden gebruikt. Een gebrek stimuleert iemand vaak om andere mogelijkheden en kundigheden tot ontwikkeling te brengen, de drang tot compensatie van gebreken leidt vaak tot opmerkelijke prestaties. Helen Keller, die op de leeftijd van anderhalf jaar blind en doof werd, slaagde er ondanks alles in een universitaire graad te behalen. Beethoven schreef zijn negende symfonie nadat hij

doof was geworden. De mismaakte De Toulouse-Lautrec ontwikkelde zich tot een der belangrijkste kunstenaars van het Frankrijk van het fin-de-siècle. Vereenzaamd en ziek schreef Nietzsche zijn „Also sprach Zarathustra”. De in armoede levende epileptikus Dostojewsky werd de schrijver wiens romans ook en vooral de hedendaagse mens nog intrigeren! Het leven stelt ons steeds weer voor nieuwe taken, voor nieuwe problemen. Door het arbeiden aan deze taken kan de mens tot zelfontplooiing, tot zelfrealisering komen. Dit betekent niet, dat iedere taak tot een goed einde gebracht wordt en ook allerm minst dat alle problemen tot een oplossing komen. Jung heeft eens gezegd: „De grote levensproblemen kunnen nooit voor altijd opgelost worden. Indien dit soms zo lijkt te zijn, betekent dat steeds een verlies. Hun zin en hun doel schijnen niet in een oplossing te liggen, maar daarin, dat wij onophoudelijk aan ze werken. Dat alleen behoedt ons voor afstomping en verstarring.” De mens *is* niet, hij *wordt*. Hij heeft niet alleen een verleden, doch ook een heden en een toekomst, een toekomst, die nog open ligt.

„Iemand” worden

De levensweg van de ene individu kan niet bepaald en uitgestippeld worden door een ander individu, hoe hoog deze als autoriteit ook geschat wordt. Een ieder moet zijn eigen weg zien te vinden, hij moet „iemand” worden. De egocentrische Peer Gynt slaagde er niet in „iemand” te worden. Tegen het eind van zijn leven verzucht hij: „Ik wil in een sneeuwval mijn einde vinden; daar schrijven men: hier ligt niemand begraven...”

De mening, dat er één weg voor allen is, is het sprookje van de totalitaire maatschappij. Nietzsche laat Zarathustra zeggen „Das – ist nun *mein* Weg, – wo ist der eure?” so antwoordte ich denen, welke mich „nach dem Wege” fragten. *Den* Weg nämlich – den gibt es nicht”. Zarathustra wil geen „volgelingen” kweken. Een volgeling heeft nog niet *zich-zelf* gevonden.

Ook de joodse mysticus Martin Buber, wel een geheel ander figuur dan Nietzsche, wijst hierop in zijn prachtige boekje „De weg van de Mens”. Hij schrijft: „Het kan slechts op een dwaalspoor voeren, indien iemand er naar kijkt, hoever een ander het heeft gebracht en hij tracht, hem dit na te doen; want daardoor ontgaat hem juist datgene, waartoe hij en uitsluitend hij geroepen is. De Baalsjem zegt: „Ieder moet zich gedragen overeenkomstig de trap van innerlijke ontwikkeling, die hij heeft bereikt. Gebeurt het echter niet zo, gedraagt hij zich overeenkomstig de trap van ontwikkeling van zijn metgezel en laat hij de zijne los, dan zal hij zich noch de ene, noch de andere eigen maken.” „Ieder draagt iets kostbaars in zich, dat in geen ander te vinden is.” Leidt het streven naar zelfverwerkelijking echter niet tot vereenzaming? Allerm minst. Zelfverwerkelijking betekent immers iets geheel anders dan een egocentrisch zichzelf zoeken. Zelfverwerkelijking buiten een samenleving is ondenkbaar.

„De daad van het leven”

Fromm schrijft in zijn „De angst voor vrijheid” terecht: „Slaagt de mens door spontaan handelen in zijn zelfverwerkelijking en verbindt hij zich aldus met de wereld, dan houdt hij ook op, een afgesplitst atoom te zijn; hij en de wereld worden delen van een zinvol samengevoegd geheel; in het bezit van zijn rechtmatige plaats, verliest hij zowel zijn twijfel aan zichzelf als aan de zin van het leven... Hij is zichzelf bewust als handelende en scheppende mens en onderkent, dat het leven slechts één zin en betekenis bezit, namelijk de daad van het leven zelf.”

Zelfverwerkelijking betekent niet alleen ontwikkeling van de verstandelijke vermogens doch evenzeer ontplooiing van het gevoelsleven. Zelfverwerkelijking is toenemende bewustwording en ontwikkeling van de emotionele en intellectuele vermogens, een proces, dat zeker niet zonder moeite en tegenslag verloopt.

(Zie verder pag. 7)

IK denk er ZO over

Persoonlijk feit

In „Mens en Wereld” van 17 maart komt een stuk voor van ir. P. Schut, waarbij de redactie en het H.B. een onderschrift hebben geplaatst. Het H.B. schrijft o.m.: „Schut merkt op dat geen enkele inleider op de Zomerschool (over het rapport „Sociale gerechtigheid”) tot de links-socialistische richting behoorde.” Tussen haakjes plaatst dan het H.B.: „En Constandse dan? Dat is stellig geen P.v.d.A.- of V.V.D.-man.” Dat moge dan waar zijn, daaruit zal men toch, hoop ik, niet afleiden, dat ik vereenzelvigd zou wensen te worden met de „links-socialistische richting” van ir. Schut. Ik heb in de Zomerschool veel meer de nadruk gelegd op vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid, op de noodzakelijke beloning van persoonlijke ver-

diensten, op verwaarloosde „liberale” beginselen, dan op socialisme. Het zou me niets verbazen, dat ik door lieden, die gaarne een etiket plakken op een spreker, word gerekend tot de politieke „rechtzijdige” van het Verbond. Maar ik heb de voorsheid van termen „links” en „rechts” en het misbruik van termen als „socialisme”, „kapitalisme” en dergelijke de laatste twintig jaar duidelijk ingezien. Waarom is het iemand niet geoorloofd in de partijstrijd een belangstellend, zij het ietwat gedesillusioneerd waarnemer te zijn, zonder de vooroordelen van een voor-oorlogs verleden? Ik meen zelfs dat zulk een onafhankelijke houding het Verbond ten goede kan komen.

A. L. CONSTANDSE

MENS, WIE ZIJT GIJ

De geestelijke situatie, waarin wij leven, brengt mee, dat verscheidene mensen uit een zekere innerlijke noodzaak voor zichzelf een levens- en wereldbeeld ontwerpen. De stof daartoe ontleen zij niet aan de christelijke traditie maar meestal aan de empirische wetenschappen en soms ook aan meer of minder deugdelijk verwerkte filosofieën. Het behoeft geen betoog, dat zulk een werk verre van eenvoudig is en dat een eerlijk met de levensproblemen worstelende schrijver, die zijn eigen weg zoekt recht heeft op een milde kritiek.

Dr. Giesen, in de kamptijd in Indië losgeslagen uit het hem vertrouwde milieu en op zichzelf teruggeworpen, heeft in die jaren „zijn geestelijk bezit geïnvesteerd” en ontdekt, dat hem „een overkoepelend levensinzicht ontbrak”

en „begon met de opbouw hiervan”. Het resultaat is het boekje „Mens, wie zijt gij?” (Van Loghum Slaterus, prijs f 5.50).

Zijn overdenkingen hebben hem allereerst gevoerd tot het begrip van „het centrale Ik”, wel te onderscheiden van wat wij gewoonlijk bedoelen, als wij „ik” zeggen. De schrijver noemt dit het „perifere Ik”. Er is een centraal Ik, aan alle mensen gemeen, er zijn evenvele perifere ikken als er mensen zijn geweest en zullen zijn. De mens leeft van nature in zijn perifere Ik. Hij kan zich echter bewust worden van zijn deel hebben aan het centrale Ik. Hij beleeft dan z'n verbonden zijn met de anderen. Het verschijnsel van deze bewustwording noemt hij religie. De hieruit voortvloeiende affekten „geven aanleiding tot het vormen van voorstellingen, waaruit godsdiensten ontstaan”. Met het groeien van de bewustwording „treden de godsdiensten als zodanig terug en wordt het religieuze leven verdiept”. Dit is m.i. de kern van het boek.

Een naar mijn mening te groot deel ervan wordt in beslag genomen door natuurfilosofische bespiegelingen, waarin – niet altijd korrekt – gegevens van de moderne natuurwetenschappen verwerkt worden tot een wereldbeeld. Daar heb ik in de marge nog al eens een vraag of een uitroepingen geplaatst. Wat niet wegneemt, dat ik de uren aan dit niet altijd gemakkelijk te lezen boek besteed, geenszins betreurt.

PR.

Paaskamp in „De Ark”

Het paaskamp in „De Ark” – met een rekord aantal deelnemers – heeft allen, die het meegeemaakt hebben enige feestelijke dagen bezorgd. Eén der hoogtepunten was het eierenzoeken. De „paashaas” had veertig gekleurde eieren om een plekje bij de Waskolk verstoppt en de kinderen, geassisteerd door ouderen, wisten die fel begeerde eieren wel te vinden.

Maar andere gebeurtenissen vormden hoogtepunten: de filmvertoning op zaterdagavond, de gezellige avond 's zondags en de gezamenlijke wandeltocht op tweede paasdag. De kroon op het feest werd gezet door Truus v. d. Wielen en Bora Sweijnd met een mooi concert.

Natuurlijk was de leiding weer in goede handen bij Bosman en was de verzorging – „Ark”-kenners weten dat – uitstekend.

Humanistisch Thuisfront

Het gaat goed met het Humanistisch Thuisfront. Het bezoek aan de humanistische militaire tehuizen stijgt voortdurend. Dit blijkt uit het jaarverslag van het H.T. over 1955. De sekretaris, dr. E. Nordlohne, deelt daarin mee, dat ruim 12.000 keer militairen het „In 't Alderhuis” te Amersfoort bezochten. Het tehuis in Havelte („Het Hunehuis”) ontving 24.000 keer militairen, die ontspanning en een kulturele sfeer zochten. „De Leemberg” in Nunspeet spant echter de kroon: het bezoekerscijfer bedraagt namelijk ongeveer 45.000.

In het vormingscentrum „De Ark” werden acht bezinnings- en vormingsbijeenkomsten – die elk vier dagen duurden – gehouden. Vele belangstellenden moesten worden afgewezen, omdat men per bijeenkomst slechts dertig militairen kon ontvangen. De geestelijke raadsman van het H.T. kon vele militairen, die vooral in het begin van hun diensttijd met aanpassingsmoeilijkheden te kampen hadden, morele steun geven en hen over hun moeilijkheden heen helpen. De verschijning van het maandblad „ZO” moest, uit financiële overwegingen, worden gestaakt.

Het schenkt het bestuur van het H.T. grote bevrediging, dat het werk van het H.T. zoveel waardering onder militairen vindt. De overheid begrijpt de grote betekenis van het werk, door het H.T. verricht, hetgeen blijkt uit de subsidies van rijk, provincies en gemeenten. Ook verscheidene sectoren van het bedrijfsleven laten zich financieel niet onbetuigd. Het bestuur van het H.T. spreekt nog eens als zijn mening uit, dat voor verdere groei van zijn arbeid de steun en toewijding van alle humanistisch voelende Nederlanders nodig is.

Boeken en spelen voor „De Ark”

Voor onze kinderkampen hebben wij dringend behoefte aan spelen en boeken: wilt u eens nazien of er hier of daar in een kast nog iets geschikts te vinden is? Schaak- en damspelen, mikado, kien-spel, ganzebord, solitaire, werpspelen, werpringen, volleybal, kwartetspelen, plastic draad, handenarbeidmateriaal, alles wordt in dank aanvaard! Van goed gehalte zijn de boeken o.a. van N. van Hichtum, Theo Thijssen, L. Roggeveen, Lisa Tetzner, Joh. Been, Jules Verne, Joh. Kievit, Daalder, J. M. Sellegger-Elout, C. Bruijn, S. Franke, A. Winkler-Vonk, enz.

Graag opzenden naar „De Ark”, Nunspeet. Wij houden ons aanbevolen!

Ook gereedschap is erg welkom: o.a. timmer-, loodgieters-, monteurs- en smidsgereedschap (zoals schaven, beitels, een bankschroef, draadtappen, pijpentangen, een ijzerboor). „De Ark” kan alles gebruiken, wat nog redelijk bruikbaar is. Verzendkosten worden vergoed.

MENS EN WERELD

verschijnt om de veertien dagen

Hoofdredakteur: dr. H. Bonger. Redaktiesekretaris: J. van Straten, Goethelaan 73, Utrecht. Telefoon: 21563. Administratie en advertenties: Bleyenburgerstraat 1, Utrecht. Tel.: 10163. Postgiro 304.960, t.n.v. Humanistisch Verbond, Utrecht. Advertentietarieven op aanvraag. Kleine advertenties: f 1,— per regel. Abonnementsprijs: voor leden van het Humanistisch Verbond f 3,50 p. jaar, voor niet-leden f 6,—. Buitenland f 6,50. Losse nummers: f 0,20.



Zomerprogramma 1956

De familiecampen zullen ook dit jaar weer in „De Ark” worden ondergebracht. Het eerste kamp wordt gehouden van 21-28 juli o.l.v. het echtpaar B. Bijleveld, het tweede van 28 juli-4 augustus o.l.v. het echtpaar F. Bohlander met mej. Sweijd, zangleiding, en het derde van 4-11 augustus o.l.v. het echtpaar Duk.

In de eerste twee kampen heeft de familie Polderman de kinderleiding, in het derde de fam. Hillmann.

De prijzen bedragen per week: f 46,— voor deelnemers ouder dan 14 jaar, f 36,— voor kinderen van 7-14 jaar en f 26,— voor 1 t/m 6-jarigen. Baby's gratis.

Inlichtingen bij „De Ark”, Nunspeet.

Het kinderkamp wordt gehouden in „De Leemkule” te Hattem van 21-28 juli voor kinderen van 7 t/m 13 jaar. De familie Hillmann heeft de leiding. De prijs bedraagt f 36,— per week. Inlichtingen bij „De Ark”, Nunspeet.

De HJB organiseert een Pinksterkamp in het kamphuis „Ark Dennenhof”, Elburgerweg 34 te Apeldoorn. Leiding: ir W. Geerts, prijs f 5,—. Op het programma staat o.a. een lezing van prof. Stuiveling. De zomerkampen worden op Terschelling gehouden van 14-21 juli o.l.v. ir W. Geerts en van 21-28 juli o.l.v. H. de Gans. Prijs plm. f 25,— per week.

Inlichtingen: D. van Kreveld, Wassenberghstraat 57a, Groningen.

De HJG houdt een tentenkamp in de Ardennen van 5-11 augustus. Prijs max. f 25,—. Inlichtingen mej. M. Westerhof, Wilgenstraat 94, Haarlem.

De SVHG houdt een vast kamp van 17-24 juli op Schouwen-Duiveland voor middelbare scholieren van 15-19 jaar en een trekkamp vanaf Hulshorst - behalve voor de ouders blijft de route geheim - van 26 juli tot 2 augustus voor 13 t/m 16-

Ook Uw buitenkerkelijke buurman interesseert zich voor „Mens en Wereld”. Laat het hem lezen en maak hem abonnee!

VREDESACTIE

Radicaal Pacifistisch Maandblad
onder redactie van Dr W. J. Jong en
H. Kuysten. Administratie-adres:
Postbus 246, Rotterdam. Postgiro 445129
Abonnementsprijs f 3,— per jaar

De kerkelijken zorgen voor hun wezen door het instandhouden van weeshuizen etc.

Buiten-kerkelijken zorgen voor hun wezen door zich aan te sluiten bij de

WEEZENKAS

Vereniging op de grondslag van het beginsel „Opvoeding zonder geloofsdogma”

Inlichtingen omtrent het lidmaatschap bij de Secretaris W. DE HAAS, Adm. de Ruyterweg 234, Amsterdam-W.

jarigen. Prijs per kamp f 26,50. Inlichtingen: mej. J. M. Hollaar, Rapenburg 105, Leiden.

Ark-programma 1956

De huisvrouwenbijeenkomst wordt gehouden van 14-18 mei; leiding: mevr. A. Treurniet-Wiersma. Dames: hier hebt U heus wel eens recht op! Prijs f 20,—.

Het Pinksterkamp begint op 19 mei 's middags en eindigt 21 mei 's avonds. Een paar gezellige dagen, die zoveel mogelijk buiten doorgebracht worden! Leiding: echtpaar Groen. Prijs: f 15,—, voor kinderen f 12,—.

De Ark-kinderkampen, van 21 juli-1 september te houden in een der gebouwen van „De Ark”, zijn toegankelijk voor kinderen van 8 t/m 13 jaar. Ze staan onder goede leiding. F 36,— per week. Vraagt naar onze speciale circulaire.

De Ark, Belvédèrelaan 14 Nunspeet.

A.s. echtpaar, (b. b. h. h.), zoekt tegen de zomer of eerder,

passende woonruimte
(bij voorkeur ongemeubileerd)
in Rotterdam of omgeving.

Brieven onder nr. april 1 bur. van dit blad.

Werk. vr. zoekt voor dochttertje van 10 jr.

vakantieadres

in gezln m. kind., teg. verg., liefst aan zee.
Br. mevr. F.v.d. Horst, Rubensstr. 98, A'dam

Echtpaar, midd. leeftijd, huurm. M., zoekt
woning of inwoning

op goede stand te Rotterdam

Brieven onder nr. april 4 bur. van dit blad

Aan buitenkerkelijke

intellectuele jonge vrouw,

ook oudere jaars studente, wordt wegens vakantie van de dame van de huishouding van ca. 22 mei tot 11 juni rustige woon- en werkgelegenheid geboden in fraai gelegen landhuis te Wassenaar (Kieviet) bij oudere academicus, tegen verrichting van enkele lichte huishoudelijke werkzaamheden en enig toezicht op de dienstbode.

Brieven met beknopte opgave van personalia onder no. 46700 Advertentie Bur. Die Haghe N.V., Plein 11, Den Haag.

Gepens. maar nog sportief leraar, natuur- en boekenvriend, eigen huis in 't Gooi, biedt gezellig

INWONEN

aan niet onbemiddelde modern denkende dame m. l. tegen verzorging huishouding. Brieven onder nr. april 3 bur. van dit blad

DAME, 54 jaar,

gez., levensl., liefh. natuur, dieren, muziek, reizen, gesch. g. k. voelt zich, nielt. prett. werkr., z. eenz. Zou gaarne kennis maken met gelijkgest. die ook verl. n. harm. huw. Br. l. m. foto nr. april 2 bur. van dit blad.

jonge man, 24 jr., zoekt

kamer met pension

in centrum van Rotterdam

Brieven met volledige inlichtingen aan:
F. L. Ruitenschild, Mr. P. N. Arntzeniusweg 20 h, Amsterdam.

CREMATIE

Het lidmaatschap der Vereniging voor Facultatieve Lijkverbranding geeft recht op toepassing van lage crematie-tarieven. Gezinscontributie minimaal f 3.— per jaar.

De Vereniging bemiddelt voor gezinsverzekering op speciale voorwaarden.

Alle gewenste inlichtingen:

Hoofdkantoor Riouwstr. 186, Tel. 554797, 's-Gravenhage



N.V. Levensverzekering-Maatschappij

AURORA (opgericht 1887)

Amsterdam - Herengracht 62 - Telefoon 47006-42878

Kapitaal-, Lijfrente-, Volksverzekeringen

en ... het veel gevraagde

Aurora Spaarcertificaat

(3% rente en een gegarandeerd spaarkapitaal ook na overlijden)

Vraagt vrijblijvend nadere inlichtingen